JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

15 päivänä helmikuuta 2007 [1]

1. Nyt vireillä oleva ennakkoratkaisumenettely koskee ensimmäistä kertaa neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 [2] 5 artiklan 1 alakohdan tulkintaa; tässä alakohdassa säädetyt säännöt, jotka koskevat erityistä toimivaltaa sopimusta koskevassa asiassa, poikkeavat toimivaltaisuudesta, joka lähtökohtaisesti määräytyy vastaajan kotipaikan mukaan.

2. Kyseisen 1 alakohdan b alakohdassa säädetään, että kun riita-asia koskee irtaimen tavaran kaupasta tehtyä kansainvälistä sopimusta, kantaja voi haastaa vastaajan sen paikkakunnan tuomioistuimeen, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava.

3. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse siitä, voidaanko kyseistä säännöstä soveltaa, ja mikäli voidaan, miten sitä voidaan soveltaa silloin, kun kanne koskee tavaroita, jotka on toimitettu jäsenvaltion alueella usealle paikkakunnalle.

4. Katson tässä ratkaisuehdotuksessa, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa voidaan soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa, mikäli kaikki nämä paikkakunnat sijaitsevat vain yhden jäsenvaltion alueella. Esitän myös, että kun kanne koskee erotuksetta kaikkia toimituksia, se, voiko kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen minkä tahansa toimituspaikan tuomioistuimessa vai onko kanne nostettava jonkin tietyn toimituspaikan tuomioistuimessa, kuuluu kansallisen oikeuden soveltamisalaan ja että jos kansallisessa oikeudessa ei ole tästä mitään sääntöjä, kantaja voi nostaa vastaajaa vastaan kanteen valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

5. Asetus N:o 44/2001 annettiin EY:n perustamissopimuksen IV osaston niiden määräysten nojalla, joissa annetaan Euroopan yhteisölle toimivalta toteuttaa toimenpiteet,

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettu asetus (EYVL 2001, L 12, s. 1).

jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa ja jotka ovat yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta tarpeen.

7. Tämä asetus pohjautuu laajalti Brysselin yleissopimukseen, jonka kanssa yhteisön lainsäätäjä on halunnut varmistaa todellisen jatkuvuuden. [6] Siinä toistetaan kyseisessä yleissopimuksessa määrätty toimivaltasääntöjä koskeva järjestelmä, joka perustuu vastaajan kotipaikan tuomioistuinten lähtökohtaiseen toimivaltaisuuteen, jonka lisäksi sovelletaan yksinomaista tai kilpailevaa toimivaltaa koskevia sääntöjä.

6. Asetuksella on tarkoitus korvata tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty Brysselin yleissopimus [3] kaikissa jäsenvaltioissa. [4] Asetus N:o 44/2001 tuli voimaan 1.3.2002. Sitä sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille, ja sellaisiin virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen. [5]

8. Asetuksen N:o 44/2001 2 artiklan 1 kohdassa säädetään siten seuraavaa:

"Kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu."

9. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa:

3 – (EYVL 1972, L 299, s. 32). Yleissopimus sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja muutettuna s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1), Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 26.5.1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1) sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 29.11.1996 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL 1997, C 15, s. 1). Brysselin yleissopimuksesta, sellaisena kuin se on muutettuna näillä neljällä liittymisestä tehdyllä yleissopimuksella, on julkaistu konsolidoitu versio (EYVL 1998, C 27, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus).

4 – Kolme jäsenvaltiota – Tanskan kuningaskunta, Irlanti sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta – ovat saaneet olla lähtökohtaisesti osallistumatta perustamissopimuksen IV osaston nojalla toteutettuihin toimenpiteisiin. Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat kuitenkin suostuneet siihen, että asetus N:o 44/2001 sitoo niitä (ks. tämän asetuksen johdanto-osan 20 perustelukappale). Myös Tanskan kuningaskunta on suostunut asetuksen N:o 44/2001 soveltamiseen 19.10.2005 tehdyn sopimuksen nojalla, joka hyväksyttiin Euroopan yhteisön ja Tanskan kuningaskunnan välisen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta 20.9.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/790/EY (EUVL L 299, s. 61). Asetuksen N:o 44/2001 68 artiklan mukaisesti Brysselin yleissopimusta sovelletaan edelleen jäsenvaltioiden alueen siihen osaan, joka ei kuulu perustamissopimuksen soveltamisalaan, sellaisena kuin se on määriteltynä perustamissopimuksen 299 artiklassa. Lisäksi asetusta N:o 44/2001 on 1.5.2004 lähtien sovellettu Euroopan unionin kymmeneen uuteen jäsenvaltioon.

5 – Asetuksen 66 artikla.

6 – Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 19 perustelukappale.

1) a) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä,

b) jollei toisin ole sovittu, tätä säännöstä sovellettaessa kanteen perusteena olevan velvoitteen täytäntöönpanopaikka on:

– irtaimen tavaran kaupassa se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava,

– palvelujen osalta se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava,

c) jollei sovelleta b alakohtaa, sovelletaan a alakohtaa;

– –"

II Pääasia

10. Pääasiassa ovat vastakkain Color Drack GmbH -yhtiö,[7] jonka kotipaikka on Schwarzachissa (Itävalta), ja LEXX International Vertriebs GmbH -yhtiö,[8] jonka kotipaikka on Nürnbergissä (Saksa).

11. Color Drack osti LEXX International Vertriebiltä aurinkolaseja, jotka se itse kokonaan maksoi mutta jotka LEXX International Vertrieb toimitti sen pyynnöstä suoraan Color Drackin asiakkaille, jotka sijaitsivat eri paikkakunnilla Itävallassa.

12. Color Drack palautti sitten LEXX International Vertriebille myymättä jääneet lasit ja pyysi tätä yhtiötä palauttamaan 9 291,56 euron suuruisen summan korkoineen ja lisäkuluineen. Koska tämä summa jätettiin maksamatta, Color Drack nosti 10.5.2004 LEXX International Vertriebiä vastaan maksun suorittamiseksi kanteen Bezirksgericht St. Johann im Pongaussa (Itävalta), jonka tuomiopiirissä Color Drackin kotipaikka sijaitsee.

13. Kyseinen tuomioistuin totesi olevansa asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakoh-

7 – Jäljempänä Color Drack.

8 – Jäljempänä LEXX International Vertrieb.

dan b alakohdan nojalla alueellisesti toimivaltainen käsittelemään kanteen. Se katsoi, että huomioon otettavan, myymättä jääneiden tavaroiden takaisinottoa koskeneen velvoitteen täyttämispaikka oli Color Drackin sijoittautumispaikka. Se myös hyväksyi kanteen asiasisällön osalta.

14. Landesgericht Salzburg (Itävalta), jolta LEXX International Vertrieb haki muutosta, kumosi kyseisen tuomion sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ollut alueellisesti toimivaltainen.

15. Tämä muutoksenhakutuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädetään yhdestä ainoasta liittymästä kaikkien kauppasopimuksesta johtuvien vaatimusten osalta, mukaan lukien vaatimus takaisinmaksusta tavaroiden palauttamisen jälkeen. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tällaisen liittymän itsenäinen määrittäminen kyseisen säännöksen nojalla ei ole mahdollista silloin, kun tavarat on toimitettu usealle asiakkaalle, jotka sijaitsevat eri paikkakunnilla Itävallassa.

16. Landesgericht Salzburg päätteli tästä, että koska asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa ei voida soveltaa, saman asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan c alakohdan nojalla on sovellettava tämän asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa. Tämän viimeksi mainitun säännöksen mukaisesti Color Drackin olisi pitänyt nostaa maksun suorittamista koskeva kanteensa nürnbergiläisessä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen, koska se on sen paikkakunnan tuomioistuin, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytettävä.

17. Oberster Gerichtshof (Itävalta), jolta Color Drack on hakenut muutosta, on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan tulkinnasta.

18. Ennakkoratkaisupyynnössään se selittää tulkitsevansa kyseistä säännöstä seuraavasti. Ensinnäkin sitä on tulkittava suppeasti, koska siinä säädetään erityisestä toimivallasta. Toiseksi asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa, toisin kuin Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa, säädetään yhdestä ainoasta liittymästä kaikkien niiden vaatimusten osalta, jotka johtuvat kauppasopimuksesta tai palvelun tarjoamista koskevasta sopimuksesta. Lopuksi kyseinen tuomioistuin katsoo, että kansainvälisen toimivaltaisuuden ratkaisevana perusteena on paikkakunta, jolla suoritus on tosiasiallisesti tapahtunut.

19. Oberster Gerichtshofin mukaan Color Drackin kanteen ensimmäisenä oikeusas-

teena käsitelleen tuomioistuimen toimivaltaisuus ei olisi kyseenalainen, jos kaikki tavarat olisi toimitettu tälle yhtiölle Schwarzachissa. Se kuitenkin pohtii, voidaanko kyseinen tuomioistuin katsoa toimivaltaiseksi silloin, kun tavaroita ei ole toimitettu pelkästään tämän tuomioistuimen tuomiopiirissä vaan eri paikkakunnille ostajan jäsenvaltiossa.

20. Tämän perusteella Oberster Gerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko [asetuksen N:o 44/2001] 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa tulkittava siten, että kun irtaimen tavaran myyjällä on kotipaikka jäsenvaltion alueella ja niiden ostajalla on kotipaikka toisen jäsenvaltion alueella ja kun myyjä on toimittanut tavarat ostajalle sopimuksen mukaisesti eri paikkakunnille tässä toisessa jäsenvaltiossa, ostaja voi nostaa myyjää vastaan kanteen, joka sisältää kaikkia (osa-)toimituksia koskevan, sopimukseen perustuvan vaatimuksen, tuomioistuimessa, joka sijaitsee jollakin näistä (velvoitteen täyttämis-)paikkakunnista – mahdollisesti ostajan valitsemalla paikkakunnalla?"

III Asian tarkastelu

21. Oberster Gerichtshof on ennakkoratkaisupyynnössään palauttanut mieleen, että sen ratkaisuihin ei kansallisen lainsäädännön mukaan voi hakea muutosta. Se siis on EY 68 artiklan mukaan toimivaltainen pyytämään yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua asetuksen N:o 44/2001 säännöksen tulkinnasta.

22. On myös varmaa, että asetusta N:o 44/2001 voidaan soveltaa nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, koska sopimus, johon Color Drack kanteensa perustaa, koskee irtaimen tavaran kauppaa ja koska tämä maksun suorittamista koskeva kanne nostettiin 1.3.2002 jälkeen.

23. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee kahta seikkaa. Kyseinen tuomioistuin kysyy ensinnäkin, voidaanko asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa soveltaa silloin, kun tavarat on sopimuspuolten välillä sovitun mukaisesti toimitettu eri paikkakunnille, jotka sijaitsevat vain yhden jäsenvaltion alueella.

24. Mikäli tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää toiseksi yhteisöjen tuomioistuinta täsmentämään, voiko kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen silloin, kun kanne koskee kaikkia toimituksia, valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa.

25. Tarkastelen peräkkäin kumpaakin seikkaa.

A *Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan soveltaminen, kun vain yhden jäsenvaltion alueella on useita toimituspaikkoja*

26. LEXX International Vertrieb sekä Saksan ja Italian hallitukset katsovat, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa ei voida soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa.

27. Saksan hallitus väittää, että tämän säännöksen soveltaminen kyseisessä tilanteessa olisi vastoin kyseisen säännöksen sanamuotoa, jossa mainitaan vain yksi toimituspaikka.[9] Tämän hallituksen mukaan tällainen soveltaminen olisi myös vastoin kyseisen asetuksen rakennetta. Se toteaa tämän osalta, että riidanalaista säännöstä on erityistä toimivaltaa koskevana sääntönä tulkittava suppeasti. Se perustaa näkemyksensä myös kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan c alakohtaan, jonka mukaan asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan a alakohtaa sovelletaan silloin, kun saman 1 alakohdan b alakohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty.

28. Saksan hallitus viittaa Italian hallituksen tukemana myös asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan tarkoitukseen. Se toteaa, että tämän säännöksen tarkoituksena on antaa sopimuspuolille mahdollisuus määrittää tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään sopimukseen perustuvat kanteet, sekä mahdollisuus välttää se, että usea tuomioistuin on toimivaltainen. Se väittää, että kyseinen säännös koskee paitsi jäsenvaltion tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaisuutta myös niiden alueellista toimivaltaisuutta.

29. Saksan ja Italian hallitukset korostavat, että jos toimituspaikkoja on useita, asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädettyjen kriteerien mukaan ei ole mahdollista määrittää vain yhtä velvoitteen täyttämispaikkaa ja että jos kantajan sallittaisiin nostaa kanteensa jossakin kyseessä olevista toimituspaikoista tai kussakin niistä, tämä olisi vastoin kyseisen säännöksen tavoitetta.

30. Italian hallitus palauttaa lisäksi mieleen, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdassa säädetään toimivaltaa koskevasta valinnanmahdollisuudesta hyvään lain-

9 – Saksan hallitus viittaa tämän osalta saksankieliseen versioon ("der Ort in einem Mitgliedstaat"), englanninkieliseen versioon ("the place in a Membre State") ja ranskankieliseen versioon ("le lieu d'un État membre").

käyttöön liittyvistä syistä. Italian hallitus katsoo, että jos sopimusvelvoite on täytetty tai täytettävä usealla paikkakunnalla, on mahdotonta määrittää paikkakuntaa, jolla liittymä riita-asian ja toimivaltaisen tuomioistuimen välillä on läheisin.

31. Saksan hallitus väittää lopuksi analyysinsä olevan sen kannan mukainen, johon yhteisöjen tuomioistuin päätyi asiassa Besix 19.2.2002 antamassaan tuomiossa, [10] jossa se katsoi, että Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrättyä toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa ei voida soveltaa silloin, kun on kyse vaatimuksesta, joka koskee ilman maantieteellisiä rajoituksia sovellettavaa pidättäytymisvelvollisuutta.

32. En ole tästä analyysistä samaa mieltä. Katson Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Euroopan yhteisöjen komission tavoin, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädettyä toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta voidaan soveltaa silloin, kun tavarat on sopimuspuolia sitovan sopimuksen mukaisesti toimitettu eri paikkakunnille vain yhdessä jäsenvaltiossa.

33. Perustan kantani asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdassa säädettyyn järjestelmään sekä tämän asetuksen tavoitteisiin, luettuina Brysselin yleissopimuksessa määrätyn sen järjestelmän valossa, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa, ja kyseisen järjestelmän aiheuttamien haittojen valossa.

34. Ennen näiden perustelujen esittämistä minun on ilmoitettava syyt, joiden takia käsiteltävänä olevaan kysymykseen ei mielestäni löydy vastausta asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan sanamuodosta.

1. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan sanamuoto

35. Toisin kuin Saksan hallitus katsoo, mielestäni asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan sanamuodon perusteella ei voida ratkaista kysymystä siitä, voidaanko toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta, josta kyseisessä säännöksessä säädetään, soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa.

36. En usko, että tähän kysymykseen annettava vastaus voitaisiin johtaa vain yhteen toimituspaikkaan tehdystä viittauksesta, sellaisena kuin se ilmenee lauseesta "se paikka-

10 – Asia C-256/00, Besix, tuomio 19.2.2002 (Kok. 2002, s. I-1699).

kunta jäsenvaltiossa, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava".

37. Vastattavana oleva kysymys nimittäin koskee kyseisen säännöksen asiallista soveltamisalaa. Tämä soveltamisala määritetään riidanalaisessa säännöksessä käsitteellä "irtaimen tavaran kaupassa" eikä lauseella "se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava". Tässä lauseessa ilmoitetaan ainoastaan alueellisen toimivaltaisuuden kriteeri, kun kyse on irtaimen tavaran kaupasta. Siinä täsmennetään täyttämispaikka, joka tällaisen sopimuksen osalta on valittava toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämiseksi.

38. Lisäksi asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädetään, että kantaja voi nostaa kanteensa tavaroiden toimituspaikan "tuomioistuimessa". Kyseessä olevan jäsenvaltion tuomioistuinten alueellisen toimivallan laajuuden mukaan, sellaisena kuin se määritetään kyseisen jäsenvaltion kansallisissa säännöissä, toimitukset eri paikkakunnille tässä valtiossa voivat sijaita saman tuomioistuimen tuomiopiirissä. Se, että saman jäsenvaltion alueella on useita toimituspaikkoja, ei siis välttämättä johda siihen, että usea tuomioistuin katsottaisiin toimivaltaiseksi.

39. Jos siis olisi tukeuduttava ainoastaan asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan sanamuotoon ja siinä vain yhteen toimituspaikkaan tehtyyn viittaukseen, vielä olisi selvitettävä, voidaanko kyseistä säännöstä soveltaa silloin, kun kaikki toimitukset tehdään vain yhden tuomioistuimen tuomiopiirissä.

40. Edellä esitetty osoittaa mielestäni, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan sanamuodosta ei ole mahdollista saada sellaisia selkeitä ja täsmällisiä tietoja, joiden perusteella voitaisiin vastata siihen, voidaanko kyseistä säännöstä soveltaa, ja jos voidaan, miten sitä voidaan soveltaa, usean toimituspaikan tilanteessa.

41. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä katsotaan, että kun yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen pelkän sanamuodon perusteella ei ole mahdollista selvittää varmasti, miten säännöstä tai määräystä on tietyssä tilanteessa tulkittava ja sovellettava, sitä on tulkittava ottamalla huomioon sen lainsäädännön järjestelmä ja tavoitteet, jonka osa säännös tai määräys on.[11] Käsiteltävänä

11 – Asia C-63/00, Schilling ja Nehring, tuomio 16.5.2002 (Kok. 2002, s. I-4483, 24 kohta) ja asia C-491/01, British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, tuomio 10.12.2002 (Kok. 2002, s. I-11453, 203–206 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. viimeaikaisen soveltamisen osalta asia C-283/05, ASML, tuomio 14.12.2006 (Kok. 2006, s. I-12041, 16 ja 22 kohta).

olevaan kysymykseen on siis vastattava ottamalla huomioon asetuksen N:o 44/2001 rakenne ja tavoitteet.

2. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdassa säädetty järjestelmä ja tämän asetuksen tavoitteet

42. Kuten jo totesin, asetus N:o 44/2001, jolla Brysselin yleissopimus korvataan, pohjautuu hyvin laajalti tähän yleissopimukseen ja on jatkoa sille. Totesin edellä myös, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohta merkitsee kyseisen yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan sisältöön nähden uudistusta.

43. Tämän uudistuksen laajuuden ja niiden päätelmien, jotka uudistuksesta on tehtävä asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan soveltamisedellytysten osalta, ymmärtämiseksi on tarpeen palauttaa mieleen Brysselin yleissopimuksessa määrätyn sen järjestelmän sisältö, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa, ja kyseisen järjestelmän aiheuttamat vaikeudet, joita yhteisön lainsäätäjä on halunnut kyseisellä asetuksella lieventää.

a) Brysselin yleissopimuksessa määrätty järjestelmä, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa, ja sen tulkinta oikeuskäytännössä

44. Jäsenvaltiot hyväksyivät Brysselin yleissopimuksen EY:n perustamissopimuksen 220 artiklan [12] nojalla, jonka mukaan jäsenvaltiot ryhtyvät keskenään neuvotteluihin taatakseen kansalaistensa hyväksi tuomioistuinten päätösten ja välitystuomioiden vastavuoroiseen tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon sovellettujen menettelyjen yksinkertaistamisen.

45. Brysselin yleissopimuksen tavoitteena on sen johdanto-osan mukaan määrätä yksinkertaisista säännöistä, joilla voidaan edistää tuomioistuinratkaisujen vapaata liikkuvuutta. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan sen tarkoituksena on siten "yhdenmukaistaa sopimusvaltioiden tuomioistuinten toimivaltasääntöjä niin, että – – estetään sellaiset tilanteet, joissa saman oikeussuhteen osalta on olemassa useita toimivaltaperusteita, sekä vahvistaa yhteisöön sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa mahdollistamalla sen, että kantaja voi helposti tietää, missä tuomioistuimessa hän voi kanteen nostaa, ja vastaaja voi kohtuudella ennakoida, missä tuomioistuimessa kanne häntä vastaan voidaan nostaa". [13]

12 – Josta on tullut EY 293 artikla.

13 – Asia C-125/92, Mulox IBC, tuomio 13.7.1993 (Kok. 1993, s. I-4075, Kok. Ep. XIV, s. I-319, 11 kohta).

46. Brysselin yleissopimuksella pyritään siis välttämään useat toimivaltaperusteet saman oikeussuhteen osalta yhtenäistämällä säännöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaisuutta, sellaisilla yksinkertaisilla määräyksillä, joiden avulla sopimuspuolet voivat helposti tietää, mikä tuomioistuin on toimivaltainen.

47. Nämä tavoitteet pannaan täytäntöön yleissopimuksen 2 artiklassa, jossa määrätään siitä lähtökohtaisesta säännöstä, jonka mukaan toimivaltaisena tuomioistuimena on vastaajan kotipaikan tuomioistuin.

48. Kyseisen yleissopimuksen sopimuspuolet ovat määränneet, että tästä lähtökohtaisesta toimivaltaisuudesta voidaan poiketa. Ne ovat ottaneet käyttöön useita erityistä toimivaltaa koskevia sääntöjä, joista toiset ovat luonteeltaan pakollisia, kuten ne säännöt, joita sovelletaan kiinteää omaisuutta koskevassa asiassa, vakuutusasiassa tai kuluttajien tekemiä sopimuksia koskevassa asiassa, ja toiset taas ovat valinnaisia sääntöjä, jotka sisältyvät Brysselin yleissopimuksen 5 artiklaan ja joita sovelletaan erityisesti sopimusta koskevassa asiassa, elatusapua koskevassa asiassa tai vahingonkorvausvaatimusta koskevassa asiassa.

49. Näistä erityistä toimivaltaa koskevista säännöistä on määrätty täsmällisen tavoitteen saavuttamiseksi. Kyseisessä 5 artiklassa määrättyjen sääntöjen osalta sopimuspuolet ovat halunneet antaa kantajalle mahdollisuuden nostaa kanteensa tuomioistuimessa, joka olisi fyysisesti lähimpänä riita-asian tosiseikkoja ja jolla olisi siten parhaat edellytykset arvioida näitä seikkoja. Kyseiset säännöt perustuvat Jenardin selvityksen [14] mukaan "siihen, että riita-asian ja sen käsittelevän tuomioistuimen välillä on läheinen liittymä".

50. Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan alkuperäisessä versiossa määrättiin siten, että vastaajaa vastaan voidaan sopimusta koskevassa asiassa nostaa kanne sen "paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä" [lieu où l'obligation a été ou doit être exécutée].

51. Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt yhtäältä, mikä velvoite on otettava huomioon, ja toisaalta, miten tämän velvoitteen täyttämispaikka on määritettävä.

52. Se katsoi siten asiassa De Bloos 6.10.1976 antamassaan tuomiossa, [15] että huomioon otettavana velvoitteena on velvoite, joka vastaa kantajan kanteen perusteena olevaa, sopimuksesta johtuvaa oikeutta. [16] Kyse siis on konkreettisesti kan-

14 – EYVL 1979, C 59, s. 1 ja 22.

15 – Asia 14/76, De Bloos, tuomio 6.10.1976, Kok. 1976, s. 1497, Kok. Ep. III, s. 195, 11 ja 13 kohta.

16 – Tämä tulkinta vahvistettiin, kun Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Brysselin yleissopimukseen tehtiin 9.10.1978 yleissopimus, jonka tietyissä kieliversioissa muutettiin Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohtaa sen täsmentämiseksi, että velvoitteena, jonka täyttämispaikan mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy sopimusta koskevassa asiassa, on kanteessa tarkoitettu velvoite [l'obligation qui sert de base à la demande]. Sama ilmaus toistetaan asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa.

teen perusteena olevasta sopimusvelvoitteesta tai toisin sanoen velvoitteesta, jonka täyttämättä jättämiseen vedotaan.

53. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi asiassa Tessili samana päivänä antamassaan tuomiossa, [17] että paikkakunta, jolla kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä, on määritettävä sen lainsäädännön mukaisesti, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan sovelletaan riidanalaiseen velvoitteeseen.

b) Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan aiheuttamat ongelmat

54. Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin sitä on oikeuskäytännössä tulkittu, on johtanut lukuisiin kriittisiin arvioihin. Kyseisen määräyksen aiheuttamien vaikeuksien joukossa on kolme puutteellisuutta, jotka ovat kyseisen yleissopimuksen tavoitteisiin nähden merkityksellisiä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

55. Ensimmäisenä puutteellisuutena on se riski, että usea tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään riita-asioita, jotka koskevat samaa sopimusta.

56. Edellä todettiin, että Brysselin yleissopimuksen tarkoituksena on mahdollisuuksien mukaan välttää sitä, että usea tuomioistuin olisi toimivaltainen saman sopimuksen osalta, jotta vältyttäisiin keskenään ristiriitaisilta tuomioistuinten päätöksiltä ja helpotettaisiin niiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa sen valtion ulkopuolella, jossa ne on tehty. [18]

57. Edellä mainituissa asioissa De Bloos ja Tessili annettujen tuomioiden samanaikaisesta soveltamisesta voi kuitenkin seurata, että kanteet, jotka perustuvat erillisiin mutta samasta sopimuksesta johtuviin velvoitteisiin, kuuluvat eri jäsenvaltioiden tuomioistuinten toimivaltaan. Tämä oikeuskäytäntö nimittäin johtaa siihen, että samasta sopimuksesta johtuvat velvoitteet jaetaan ja kanteen perusteena olevan velvoitteen täyttämispaikka määritetään sen lainsäädännön mukaisesti, jota asiaa käsittelevän tuomioistuimen lainvalintasääntöjen mukaan sovelletaan riidanalaiseen velvoitteeseen.

58. Asiassa Leathertex 5.10.1999 annettu tuomio [19] tarjoaa hyvän esimerkin tämän oikeuskäytännön seurauksista. Kyseisessä asiassa belgialainen yhtiö, joka oli hoitanut kauppaedustajan tehtäviä Italiaan sijoittautuneen Leathertex-yhtiön lukuun, vaati belgialaisessa tuomioistuimessa tätä jälkimmäistä yhtiötä maksamaan yhtäältä eräänlaisen

17 – Asia 12/76, Tessili, tuomio 6.10.1976 (Kok. 1976, s. 1473, Kok. Ep. III, s. 185, 13 kohta).

18 – Em. asia Besix (tuomion 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 – Asia C-420/97, Leathertex, tuomio 5.10.1999 (Kok. 1999, s. I-6747).

tyneet provisiot ja toisaalta korvauksen sopimuksen välittömästä irtisanomisesta. Belgian lainvalintasääntöjen mukaan velvollisuus maksaa irtisanomiskorvaus oli täytettävä Belgiassa, kun taas provisioiden maksuvelvollisuus oli täytettävä Italiassa. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi kyseisessä tuomiossa, että edellä mainituissa asioissa De Bloos ja Tessili annettuihin tuomioihin perustuneen oikeuskäytännön mukaan belgialainen tuomioistuin oli toimivaltainen käsittelemään vain vaatimuksen irtisanomiskorvauksen maksamisesta, koska toinen vaatimus kuului italialaisten tuomioistuinten toimivaltaan.

59. Yhteisöjen tuomioistuin on yrittänyt rajoittaa tämän oikeuskäytännön seurauksia. Se katsoi asiassa Shenavai 15.1.1987 antamassaan tuomiossa, [20] että sellaisessa erityistapauksessa, jossa kantajan kanteessa tarkoitetaan samasta sopimuksesta johtuvia useita eri velvoitteita, se tuomioistuin, jossa kanne on nostettu, voi toimivaltansa määrittääkseen soveltaa periaatetta, jonka mukaan liitännäinen asia seuraa pääasiaa. [21]

60. Riski siitä, että usea tuomioistuin on toimivaltainen, pysyy kuitenkin ennallaan silloin, kun kyseessä olevat velvoitteet katsotaan samanarvoisiksi, kuten tehtiin edellä mainitussa asiassa Leathertex. Tällaisessa tilanteessa sama tuomioistuin ei Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan ole toimivaltainen käsittelemään koko sellaista kannetta, joka perustuu kahteen samasta sopimuksesta johtuvaan samanarvoiseen velvoitteeseen, silloin kun tämän tuomioistuimen sijaintivaltion lainvalintasääntöjen mukaan kyseisistä velvoitteista toinen on täytettävä tässä valtiossa ja toinen jossakin toisessa sopimusvaltiossa.

61. Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan toisena puutteellisuutena on sen täytäntöönpanon vaikeus ja siten täytäntöönpanon tuloksen puutteellinen ennakoitavuus sopimuspuolten kannalta.

62. Kuten edellä totesin, Brysselin yleissopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa se, että tavanomaisen valveutunut vastaaja voi kohtuullisesti ennakoida, missä muussa tuomioistuimessa kuin sen valtion tuomioistuimessa, jossa hänen kotipaikkansa on, kanne häntä vastaan voidaan nostaa. [22] Tämän yleissopimuksen tarkoituksena on siten vahvistaa yhteisössä sinne sijoittautuneiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeussuojaa, ja tätä varten siinä on määrätty yhteisistä toimivaltasäännöistä, joilla voidaan taata varmuus sen osalta, miten

20 – Asia 266/85, Shenavai, tuomio 15.1.1987 (Kok. 1987, s. 239, Kok. Ep. IX, s. 1).

21 – Ibidem (tuomion 19 kohta).

22 – Em. asia Besix (tuomion 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

toimivalta jakautuu sellaisten kansallisten tuomioistuinten välillä, joiden käsiteltäväksi tietty riita voidaan saattaa. [23]

63. Jotta näiden sääntöjen soveltamistulos voisi olla taloudellisten toimijoiden ennakoitavissa, näiden sääntöjen on oltava hyvin yksinkertaisia. Toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämismenetelmä, sellaisena kuin se määritellään edellä mainituissa asioissa De Bloos ja Tessili annettuihin tuomioihin perustuvassa oikeuskäytännössä, edellyttää kuitenkin riita-asiaa käsittelevältä kansalliselta tuomioistuimelta useita monitahoisia analyysejä, joiden tulosta sopimuspuolten ei ole helppo ennakoida.

64. Riita-asiaa käsittelevän tuomioistuimen on siten ensiksi luonnehdittava kanteen perusteena oleva sopimusvelvoite. Jos kantaja perustaa kanteensa useaan velvoitteeseen, tämän tuomioistuimen on tarvittaessa selvitettävä, onko niiden välillä sellaista arvojärjestystä, jonka perusteella se voi edellä mainitussa asiassa Shenavai annetun tuomion mukaisesti käsitellä koko riita-asian.

65. Riita-asiaa käsittelevän tuomioistuimen on sitten selvitettävä, mitä lakia on sen lainvalintasääntöjen mukaan sovellettava kanteen perusteena olevaan velvoitteeseen. Tuomioistuimen on siten tarvittaessa turvauduttava sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista tehtyyn yleissopimukseen, joka avattiin allekirjoitettavaksi Roomassa 19.6.1980. [24]

66. Tässä yleissopimuksessa määrätyn järjestelmän mukaan sopimukseen sovellettavana lakina on sen valtion laki, josta osapuolet ovat sopineet. Mikäli lakia ei ole valittu, kyseisessä yleissopimuksessa määrätään periaatteesta, jonka mukaan sopimukseen on sovellettava sen valtion lakia, johon sopimus läheisimmin liittyy, ja kyseisessä yleissopimuksessa oletetaan, että poikkeuksia lukuun ottamatta tänä valtiona on se valtio, jossa sopimuksen luonteenomaisen suorituksen toimittamisesta vastaavan osapuolen tavanomainen asuinpaikka oli sopimuksen tekohetkellä.

67. Valittuna aineellisena lakina voi olla myös sellainen kansainvälinen yleissopimus, jonka kyseessä oleva jäsenvaltio on allekirjoittanut ja ratifioinut, kuten kansainvälistä tavaran kauppaa koskevista sopimuksista tehty Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus, joka allekirjoitettiin Wienissä 11.4.1980.

23 – Ibidem (tuomion 25 kohta).

24 – EYVL L 266, s. 1; jäljempänä Rooman yleissopimus. Koska Brysselin yleissopimuksessa on sellaisia toimivaltaa koskevia valinnanmahdollisuuksia, joiden avulla kantaja voi valita eri sopimusvaltioiden tuomioistuinten välillä, sopimusvaltiot saattoivat pelätä, että kantaja päättää nostaa kanteensa jossakin tuomioistuimessa pelkästään siksi, että siinä sovellettava laki olisi kantajalle edullisempi. Rooman yleissopimuksen tarkoituksena on vähentää tätä riskiä, jota kutsutaan yleisesti forum shopping -käytännöksi, määrittämällä se aineellinen kansallinen laki, jota riita-asian käsittelevän tuomioistuimen on sovellettava. Sen tavoitteena siis on se, että asiaratkaisu pysyy samana siitä riippumatta, minkä tuomioistuimen riita-asian asianosaiset valitsevat. Tätä yleissopimusta sovellettiin unionin viidessätoista jäsenvaltiossa ennen 1.5.2004 tapahtunutta laajentumista. Unioniin kyseisenä päivänä liittyneet kymmenen jäsenvaltiota ovat myös allekirjoittaneet Rooman yleissopimuksen 14.4.2005. Komissio ryhtyi 14.1.2003 toimiin, jotta tämä yleissopimus muunnettaisiin asetukseksi. Se esitti tästä asetusehdotuksen 15.12.2005 (ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I), KOM(2005) 650 lopullinen).

68. Sovellettavan aineellisen lain perusteella tuomioistuimen on määritettävä riidanalaisen sopimusvelvoitteen täyttämispaikka. Se voi katsoa olevansa toimivaltainen vain, mikäli tämä paikkakunta sijaitsee alueella, jolla se on toimivaltainen.

69. Tämä menetelmä on siis monitahoinen, ja siinä on sovellettava kansainvälisiä yleissopimuksia, joista jokaisesta voi aiheutua vakavia tulkintavaikeuksia. [25]

70. Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan kolmantena puutteellisuutena on se, että toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämisessä huomioon otettavilla säännöillä ei ole helpointa osoittaa tuomioistuinta, jolla olisi ratkaistavaan riita-asiaan läheisin yhteys.

71. Totesin edellä, että kyseisessä määräyksessä kantajalle annetulla mahdollisuudella poiketa vastaajan kotipaikan tuomioistuinten lähtökohtaisesta toimivaltaisuudesta pyritään tekemään kantajalle mahdolliseksi nostaa kanne tuomioistuimessa, joka sijaitsee lähimpänä riita-asian tosiseikkoja.

25 – Ks. erityisesti Rooman yleissopimuksen osalta ongelmallinen suhde sen 4 artiklan 2 kohdan, jossa määrätään oletuksesta sopimuksen luonteenomaisen suorituksen toimittamisesta vastaavan osapuolen tavanomaisen asuinpaikan lain hyväksi, ja sen 4 artiklan 5 kohdan välillä, jonka mukaan tällä oletuksella ei ole merkitystä, jos kaikista olosuhteista ilmenee, että sopimus liittyy läheisemmin johonkin toiseen valtioon.

72. Tämä tavoite tosin on sovitettava yhteen oikeusvarmuuden tavoitteen ja erityisesti ennakoitavuuden tavoitteen kanssa, joihin Brysselin yleissopimuksella myös pyritään ja jotka yhteisöjen tuomioistuin on katsonut ensisijaisiksi suhteessa läheisyystavoitteeseen. Lisäksi se, että tuomioistuimen ja riita-asian välillä on liittymä, ei sellaisenaan ole Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan mukainen toimivaltaperuste, koska tässä määräyksessä nimenomaisesti mainittuna toimivaltaperusteena on velvoitteen täyttämispaikka. [26]

73. Oikeusvarmuuden tavoitteen ensisijaisuus suhteessa läheisyystavoitteeseen voi siis tehdä perustelluksi sen, että konkreettisessa tilanteessa tuomioistuimena, jossa kantaja nostaa kanteen Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdan nojalla, ei ole se tuomioistuin, jolla on riita-asiaan läheisin yhteys.

74. Tämän määräyksen täytäntöönpanossa esiintyvä ongelma on kuitenkin yleisempi. Ongelmallista on se, että kriteerejä, joita on sovellettava edellä mainituissa asioissa De Bloos ja Tessili annettuihin tuomioihin perustuvan oikeuskäytännön nojalla, ei ole vahvistettu läheisyystavoitteen mukaan.

26 – Asia C-288/92, Custom Made Commercial, tuomio 29.6.1994 (Kok. 1994, s. I-2913, Kok. Ep. XV, s. I-301, 14 ja 15 kohta).

75. Kun nimittäin sovelletaan sitä velvoitteen täyttämispaikan määrittämismenetelmää, joka on yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettu, tämä paikkakunta on määritettävä jäsenvaltioiden aineellisen lainsäädännön mukaan tai tämän aineellisen lainsäädännön yhtenäistävän kansainvälisen yleissopimuksen mukaan, eikä näiden tekstien tarkoituksena ole määrittää tuomioistuimen toimivaltaa. Tästä seuraa, että rahasumman maksamisen osalta tuomioistuimena, joka tätä menetelmää soveltamalla katsotaan toimivaltaiseksi, on velallisen tai velkojan kotipaikan tuomioistuin sen mukaan, katsotaanko sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä, että maksu on noudettava velallisen kotipaikasta vai että se on vietävä velkojan kotipaikkaan.

76. Voidaan ajatella, että kaikissa näissä tilanteissa läheisyystavoite on tosiasiallisesti mielekäs ja täytettävissä vain silloin, kun toimivaltaisena tuomioistuimena on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä sopimuksen aineellinen täytäntöönpano tai sen mukainen luontoissuoritus tapahtuu. Tämän tuomioistuimen toimivaltaisuus on siten perusteltua siksi, että koska tuomioistuin on lähellä sopimuksen luonteenomaisen suorituksen täyttämispaikkaa, sillä on parhaat edellytykset arvioida niitä aineellisia todisteita tai todistajanlausuntoja, joihin asianosaiset vetoavat, sekä tarvittaessa itse määrittää asian tosiseikasto.

77. Asetuksessa N:o 44/2001 säädettyä uutta järjestelmää, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa, sekä tämän asetuksen tavoitteita on tarkasteltava edellä esitetyn valossa.

c) Asetuksessa N:o 44/2001 säädetty uusi järjestelmä, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa

78. Asetuksen N:o 44/2001 tavoitteita tarkasteltaessa voidaan todeta, että kuten kaikilla niillä toimilla, jotka toteutetaan yksityisoikeudellisia asioita koskevassa oikeudellisessa yhteistyössä, asetuksella pyritään EY 65 artiklan mukaisesti kehittämään ja yksinkertaistamaan nykyisiä sääntöjä.

79. Kyseisen asetuksen tarkoituksena on näin ollen, kuten sen johdanto-osan 2 ja 11 perustelukappaleesta ilmenee, yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt sellaisten toimivaltasääntöjen avulla, joiden "ennustettavuus on hyvä".

80. Sisällöltään nämä säännöt perustuvat, kuten Brysselin yleissopimuksessa, vastaajan kotipaikan tuomioistuinten lähtökohtaiseen toimivaltaisuuteen, ja tällainen tuomioistuin on aina toimivaltainen, kuten asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 11 perustelukappaleessa todetaan. Kuten kyseisessä yleissopimuksessa, tämän lähtökohtaisen toimivaltaisuuden lisäksi tulisi olla vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita.

81. Tämän osalta yhteisön lainsäätäjä toteaa nimenomaisesti, että tällaisen erityisen toi-

mivallan perustana on tuomioistuimen ja riita-asian välinen läheisyys. Kuten asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 12 perustelukappaleesta ilmenee, erityinen toimivalta sallitaan tuomioistuimen ja riita-asian läheisen yhteyden vuoksi tai asianmukaisen lainkäytön helpottamiseksi.

82. Näiden eri tavoitteiden toteuttamiseksi asetuksessa N:o 44/2001 säädetty järjestelmä, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa, poikkeaa hyvin selvästi Brysselin yleissopimuksessa määrätystä järjestelmästä.

83. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädetään siten itsenäisestä toimivaltaperusteesta niille kahdelle sopimustyypille, jotka ovat kansainvälisissä liikesuhteissa yleisimpiä, eli irtaimen tavaran kauppaa ja palvelujen suorittamista koskeville sopimuksille.

84. Lisäksi on todettava, että näissä molemmissa tapauksissa tällaisena itsenäisenä toimivaltaperusteena on sopimuksen luonteenomaisen suorituksen täyttämispaikka eli tavaroiden toimituspaikka kauppasopimuksen osalta ja palvelujen suorituspaikka palvelujen suorittamista koskevan sopimuksen osalta.

85. Tässä tarkastelun vaiheessa voidaan tehdä seuraavat päätelmät asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdassa säädetystä järjestelmästä ja tämän asetuksen tavoitteista.

86. Ensinnäkin on todettava irtaimen tavaran kauppaa ja palvelujen suorittamista koskevien sopimusten osalta, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan säännökset merkitsevät tavallaan erityistä toimivaltaa koskevaa "lähtökohtaista" sääntöä. Tämän asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan säännös, jossa toistetaan vanha Brysselin yleissopimuksen sääntö,[27] on näiden kahden sopimustyypin osalta enää pelkästään toissijaisessa asemassa. Kuten nimittäin kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan c alakohdassa nimenomaisesti todetaan, saman 1 alakohdan a alakohtaa sovelletaan ainoastaan, jollei sovelleta 1 alakohdan b alakohtaa.

87. Toiseksi on huomattava, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädettyä erityistä toimivaltaa koskevaa sääntöä on tarkoitus soveltaa kaikkiin sopimukseen perustuviin kanteisiin. Kuten komission 14.7.1999 Euroopan unionin neuvostolle kyseiseksi asetukseksi teke-

27 – Palautettakoon mieleen, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdassa säädetään, että "[jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa] sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä".

män ehdotuksen perustelut osoittavat,[28] yhteisön lainsäätäjä on toisin sanoen halunnut tehdä lopun tilanteesta, jossa usea tuomioistuin voi käsitellä kanteita, jotka perustuvat samaan sopimukseen.

88. Tavaroiden toimituspaikka ja palvelujen suorituspaikka ovat nykyisin toimivaltaperuste kaikkien niiden kanteiden osalta, jotka voidaan nostaa irtaimen tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tai palvelujen suorittamista koskevan sopimuksen perusteella. Sitä sovelletaan riippumatta kanteen perusteena olevasta velvoitteesta ja silloin, kun kanne koskee useita velvoitteita.

89. Tästä seuraa, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa on tarkoitus soveltaa kanteeseen, jolla vaaditaan, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, tavaroiden hinnan palauttamista niiden takaisinottoa koskevan sopimuslausekkeen nojalla. Tästä analyysistä on sitä paitsi samaa mieltä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, jonka mukaan asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdassa säädetään vain yhdestä liittymästä kaikille sopimuksesta johtuville vaatimuksille, siis myös kaikille sopimuksesta johtuville toissijaisille vaatimuksille, kuten niille, joista on kyse nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

28 – Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (KOM(1999) 348 lopullinen).

90. Kolmanneksi on katsottava, että kuten Brysselin yleissopimuksessa määrätyssä järjestelmässä, se, että tuomioistuimen ja riita-asian välillä on liittymä, ei sellaisenaan ole asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädetty toimivaltaperuste. Kyseinen liittymä on vain erityistä toimivaltaa koskeva peruste. Toimivaltaperusteena on tavaroiden toimituspaikka tai palvelujen suorituspaikka.

91. Tästä seuraa, että kyseisen säännöksen päätavoitteena on oikeusvarmuus, jonka nojalla yhteisten toimivaltasääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä. Valitessaan toimivaltaperusteeksi itsenäisen perusteen yhteisön lainsäätäjä hylkää sopimuksen täyttämispaikan määrittämistä koskevan monimutkaisen järjestelmän, joka vahvistettiin edellä mainitussa asiassa Tessili annettuun tuomioon perustuvassa oikeuskäytännössä. Samoin valitessaan itsenäiseksi perusteeksi seikan, joka useimmiten koskee pelkästään tosiseikkoja ja joka siis on helposti sopimuspuolten yksilöitävissä, yhteisön lainsäätäjä tekee sopimuspuolille mahdolliseksi kohtuudella ennakoida, mikä muu tuomioistuin kuin vastaajan kotipaikkana olevan valtion tuomioistuin voi käsitellä sopimuksesta johtuvan riita-asian.

92. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädetyssä järjestelmässä oikeusvarmuus on siten taattu, koska sopimuspuolet tietävät, että kaikki tästä sopimuksesta johtuvat kanteet voidaan

nostaa tavaroiden toimituspaikan tuomioistuimessa tai palvelujen suorituspaikan tuomioistuimessa.

93. Lisäksi tässä järjestelmässä tällaista erityistä toimivaltaa koskeva peruste otetaan paremmin huomioon, koska toimivaltaisena tuomioistuimena on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä sopimuksen luonteenomainen suoritus on täytettävä. Näin ollen on katsottava, että jos sopimus on täytetty tai jos sitä on konkreettisesti alettu täyttää, kyseinen tuomioistuin todellakin on useimmissa tapauksissa fyysisesti lähimpänä todisteita, jotka voivat olla merkityksellisiä riita-asian ratkaisemiseksi.

94. Nyt on tutkittava, voidaanko tällaista järjestelmää soveltaa ja voiko se täyttää asetuksen N:o 44/2001 tavoitteet, mikäli vain yhdessä jäsenvaltiossa on useita velvoitteen täyttämispaikkoja.

d) Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan soveltaminen, mikäli vain yhdessä jäsenvaltiossa on useita toimituspaikkoja

95. Kun edellä esitetyn perusteella tarkastellaan, voidaanko asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa, todellisuudessa on tutkittava, voiko hyvän ennustettavuuden varmistamiseen tähtäävä tavoite täyttyä kyseisessä tilanteessa.

96. Mielestäni tavoite voi täyttyä, kun kaikki toimitukset ovat tapahtuneet vain yhden jäsenvaltion alueella.

97. Ennustettavuuden, jota vastaajalla on oikeus vaatia asetuksen N:o 44/2001 nojalla, selvittämiseksi on mielestäni tarkasteltava tämän asetuksen päätarkoitusta.

98. Asetuksen päätarkoituksena on sen johdanto-osan toisen perustelukappaleen mukaan yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt ja yksinkertaistaa muodollisuudet, jotta jäsenvaltiossa tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tuomiot, jotka on annettu toisessa jäsenvaltiossa.

99. Asetuksella pyritään ratkaisemaan toimivaltaa koskevat ristiriidat kansainvälisissä riita-asioissa. Kuten Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus perustellusti toteaa, asetuksessa N:o 44/2001 määritetään jäsenval-

tioiden tuomioistuinten kansainvälinen toimivaltaisuus. Sillä pyritään siten välttämään, että useassa jäsenvaltiossa pannaan vireille kilpailevia oikeudenkäyntejä ja että keskenään ristiriitaisia tuomioita annetaan kahdessa näistä jäsenvaltioista.

100. Tämä asetuksen N:o 44/2001 tarkoitus ilmaistaan selvästi asetuksen 2 artiklassa, jonka mukaan kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, on nostettava "tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa". Asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa puolestaan säädetään siitä, millä edellytyksillä asetuksen 2 artiklassa säädetystä poiketen tällaista henkilöä "vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa". Asetuksella N:o 44/2001, kuten Brysselin yleissopimuksella,[29] säännellään siis jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisiä kansainvälistä toimivaltaisuutta koskevia ristiriitoja.

101. Näin ollen se, että saman jäsenvaltion sisällä on useita toimituspaikkoja ja että usea tämän valtion tuomioistuin saattaa olla toimivaltainen käsittelemään riita-asian, ei kyseenalaista asetuksen N:o 44/2001 tavoitteen täyttymistä. Vaikka nimittäin oletettaisiinkin, että kyseessä olevan jäsenvaltion usea tuomioistuin voi olla toimivaltainen, koska toimituspaikkoja on useita, kaikki nämä tuomioistuimet sijaitsevat samassa jäsenvaltiossa. Sellaista riskiä ei siis ole, että eri jäsenvaltioiden tuomioistuimet antaisivat keskenään ristiriitaisia tuomioita.

102. Tätä analyysiä voitaisiin tosin vastustaa sillä, että asetuksella N:o 44/2001 ei ole pelkästään kansainvälistä ulottuvuutta vaan sillä on tietyssä määrin myös "alueellinen" ulottuvuus. Siten asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan nojalla toimivaltaisena tuomioistuimena ei ole kyseessä olevan jäsenvaltion mikä tahansa tuomioistuin. Yhteisön lainsäätäjä on halunnut, että riita-asian käsittelee se asiallisesti toimivaltainen kansallinen tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä tavarat on toimitettu tai palvelut suoritettu.

103. Tällä täsmennyksellä pyritään kuitenkin vain takaamaan se, että toimivaltaisena kansallisena tuomioistuimena todella on se tuomioistuin, jolla yleisesti on läheisin yhteys riita-asian tosiseikkoihin. Tämä tavoite ei jää huomiotta, kun samassa jäsenvaltiossa on useita toimituspaikkoja. Kun kanne koskee, kuten nyt käsiteltävänä olevassa asiassa, erotuksetta kaikkia toimituksia, kaikilla tuomioistuimilla, joiden tuomiopiirissä yksi tai

29 – Ks. tämän osalta em. asia Besix (tuomion 25 kohta).

usea näistä toimituksista on tapahtunut, on yhtä läheinen yhteys riita-asian tosiseikkoihin. Läheisyystavoite siis täyttyy, olipa tuomioistuin, jossa kantaja panee asian vireille ja jossa kaikki sopimuspuolia sitovaan sopimukseen perustuvat kanteet on nostettava, näistä tuomioistuimista mikä tahansa.

104. Tästä seuraa, että kuten komissio on perustellusti todennut, asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan soveltaminen silloin, kun vain yhdessä jäsenvaltiossa on useita toimituspaikkoja, on sen läheisyystavoitteen mukainen, joka on tämän erityistä toimivaltaa koskevan säännön taustalla.

105. Kun tarkastelen asiaa nyt lopuksi vastaajan konkreettisen tilanteen näkökulmasta, en myöskään usko, että kyseessä olevan valinnanmahdollisuuden soveltaminen tilanteessa, jossa jäsenvaltion alueella on useita toimituspaikkoja, olisi vastoin suojaa, jota vastaajalla on oikeus odottaa asetuksesta N:o 44/2001.

106. Vastaajan, joka on kansainvälistä kauppaa koskevan sopimuksen sopimuspuoli, on varauduttava siihen, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa kantajalle annetun valinnanmahdollisuuden nojalla vastaajaa vastaan saatetaan nostaa kanne muun jäsenvaltion kuin vastaajan kotipaikkana olevan jäsenvaltion tuomioistuimessa. Vastaaja tietää, että kantajalla on kyseisen säännöksen mukaisesti mahdollisuus nostaa vastaajaa vastaan kanne sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jolla sopimuksen luonteenomainen suoritus täytetään. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa LEXX International Vertriebin, joka toimitti kyseessä olevat tavarat Itävaltaan, piti tietää, että riidan tilanteessa Color Drackilla olisi mahdollisuus nostaa sitä vastaan kanne itävaltalaisessa tuomioistuimessa.

107. En usko, että vastaajan kannalta on merkittävää eroa sillä, onko toimituksia vain yksi vai onko niitä useita, jolloin vain yhden jäsenvaltion usea tuomioistuin saattaa olla toimivaltainen. Kansainvälisessä riita-asiassa asianosaisena olevan yhteisön tai yksityishenkilön suurimpana vaikeutena on huolehtia etujensa puolustamisesta muussa kuin omassa valtiossaan. Tällainen yhteisö tai yksityishenkilö joutuu siten valitsemaan sellaisen lakimiehen, jonka kanssa on mahdollista kommunikoida ja joka osaa tällaisen toisen valtion tuomioistuinten kieltä ja on perillä niissä käytävästä menettelystä ja niiden toiminnasta. Kun vastaaja on löytänyt tällaisen lakimiehen ja päättänyt luottaa tähän, sillä, minkä kyseisen valtion kaupun-

gin tuomioistuimessa lakimiehen on vastaajaa edustettava, on todellista vaikutusta vain vastaajan kulujen määrään.

108. Lisäksi on todettava, että mikäli samassa jäsenvaltiossa on useita toimituspaikkoja, vastaaja, joka tietää nämä paikkakunnat, koska niistä määrätään sopimuksessa, voi sovellettaviin kansallisiin sääntöihin tutustumalla ennakoida, missä tämän valtion tuomioistuimissa vastaajaa vastaan voidaan nostaa kanne.

109. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan soveltamisalan arvioinnissa on lopuksi palautettava mieleen, että sopimuspuolet voivat rajoittaa kyseisen säännöksen mukaisen toimivaltaa koskevan valinnanmahdollisuuden käyttömahdollisuutta tai syrjäyttää sen. Sopimuspuolet voivat siten yhteisellä sopimuksella määrätä eri toimituspaikoista sen, jota on pidettävä toimivaltaperusteena. Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa nimittäin säädetään, että itsenäisiä toimivaltaperusteita sovelletaan, "jollei toisin ole sovittu".

110. Sopimuspuolet voivat myös nimetä sopimuksesta syntyvien riitojen käsittelemiseen toimivaltaisen tuomioistuimen tai toimivaltaiset tuomioistuimet oikeuspaikkasopimuksella, joka tehdään asetuksen N:o 44/2001 23 artiklassa säädettyjä muotovaatimuksia noudattaen.

111. Esitetyn perusteella katson, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädettyä toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta voidaan soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa silloin, kun nämä paikkakunnat sijaitsevat vain yhden jäsenvaltion alueella.

112. Tällainen näkemys ei minusta ole vastoin ratkaisua, johon yhteisöjen tuomioistuin päätyi edellä mainitussa asiassa Besix antamassaan tuomiossa.

113. Tähän tuomioon johtaneessa asiassa oli kyse siitä, voitiinko Brysselin yleissopimuksen 5 artiklan 1 kohdassa määrättyä toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta soveltaa silloin, kun kanteen perusteena olevana velvoitteena oli ollut yksinoikeutta koskeva sopimuslauseke, jolla kaksi yritystä olivat antaneet toisilleen sitoumuksen toimia yhdessä julkisen hankinnan yhteydessä ja olla hankkimatta muita yhteistyökumppaneita.

114. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta ei voitu soveltaa tällaisessa tilanteessa, koska riidanalaisena sopimusvelvoitteena oli pidättäytymisvelvollisuus, jota sovellettiin ilman

maantieteellisiä rajoituksia. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin totesi, ettei ollut mahdollista määrittää vain yhtä velvoitteen täyttämispaikkaa, koska kyseessä ollut velvoite oli täytettävä kaikissa jäsenvaltioissa.

115. Tätä ratkaisua ei mielestäni voida soveltaa silloin, kun sopimuksen kaikki täyttämispaikat sijaitsevat vain yhdessä jäsenvaltiossa. [30]

116. Seuraavaksi on tutkittava, voiko kantaja nostaa asetuksen N:o 44/2001 nojalla kanteensa valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa vai sopimuksen jonkin tietyn täyttämispaikan tuomioistuimessa.

30 – Ratkaisua, johon päädyttiin edellä mainitussa asiassa Besix annetussa tuomiossa, voitaisiin mielestäni soveltaa, jos toimituspaikat sijaitsisivat eri jäsenvaltioissa. Katson tällaisesta tilanteesta, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa säädettyä toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta ei voitaisi soveltaa, koska ennustettavuutta koskeva tavoite ei voisi täyttyä, sillä kyseisen säännöksen nojalla mahdollisesti toimivaltaiset tuomioistuimet sijaitsevat usean jäsenvaltion alueella. Katson myös, että kun asetuksessa N:o 44/2001 säädetty toimivaltasääntöjen ennustettavuutta koskeva tavoite ja tämän asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan a alakohdan soveltamisvaikeudet otetaan huomioon, kyseisessä tapauksessa ei voitaisi soveltaa myöskään tätä viimeksi mainittua säännöstä. Koska tämä viimeksi mainittu säännös on luonteeltaan pelkästään toissijainen, sitä olisi sovellettava vain tilanteessa, jota komissio tarkoitti vuoden 1999 asetusehdotuksessaan, eli silloin, kun tavaroiden toimituspaikka tai palvelujen suorituspaikka sijaitsee kolmannessa valtiossa. Kun tavarat toimitetaan tai kun palvelut suoritetaan useassa jäsenvaltiossa, toimivaltaisena tuomioistuimena voisi mielestäni olla vain vastaajan kotipaikan tuomioistuin asetuksen N:o 44/2001 2 artiklassa säädetyn periaatteen mukaisesti.

B *Kysymys siitä, voiko kantaja nostaa asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan nojalla kanteensa valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa vai sopimuksen jonkin tietyn täyttämispaikan tuomioistuimessa*

117. Komissio katsoo, että jos eri toimituksista yksi on luonteeltaan pääasiallinen, kun muut taas ovat toissijaisia toimituksia, kantajan olisi nostettava kanteensa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jolla pääasiallinen toimitus täytetään. Mikäli pääasiallista toimitusta ei ole, kantaja voi komission mukaan nostaa vastaajaa vastaan kanteen valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa.

118. Komissio siis ehdottaa, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan yhteydessä sovelletaan pääasiallisen velvoitteen ja liitännäisen velvoitteen välistä erottelua, joka tehtiin edellä mainitussa asiassa Shenavai annetussa tuomiossa.

119. En kannata komission ehdotusta seuraavista syistä.

120. Ensinnäkin katson, että tällaiseen ehdotukseen ei löydy asetuksesta N:o 44/2001 perustetta.

121. Tämän asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan tarkoituksena on, kuten edellä on todettu, osoittaa vain yhden tuomioistuimen käsiteltäviksi kaikki samaan sopimukseen perustuvat kanteet. Siinä säädetään lisäksi, että tänä tuomioistuimena on sopimuksen luonteenomaisen suorituksen täyttämispaikan tuomioistuin, jotta sopimuspuolet voisivat määrittää sen helposti ja jotta se olisi yleensä se tuomioistuin, jolla on läheisin yhteys riita-asian tosiseikkoihin.

122. Olen jo todennut, että asetuksessa N:o 44/2001 säädetty ennustettavuutta koskeva tavoite täyttyy silloin, kun kaikki sopimuksen täyttämispaikat sijaitsevat samassa jäsenvaltiossa, koska vastaaja tietää, että jollei toisin ole sovittu, vastaaja voidaan haastaa tuomioistuimeen, joka sijaitsee jossakin näistä täyttämispaikoista.

123. Olen todennut myös, että kun kanne koskee erotuksetta kaikkia toimituksia, kaikilla tuomioistuimilla, joiden tuomiopiirissä toimitus on tapahtunut, on riita-asian tosiseikkoihin yhtä läheinen yhteys. Läheisyystavoite, joka on asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan taustalla, siis täyttyy samalla tavalla, jos kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen minkä tahansa toimituspaikan tuomioistuimessa. [31]

124. Kun edellä esitetty otetaan huomioon, en löydä asetuksesta N:o 44/2001 sellaista hyvää syytä, jonka takia olisi otettava käyttöön uusia kriteerejä sen tuomioistuimen määrittämiseksi, jossa kanne olisi nostettava usean toimituspaikan tilanteessa silloin, kun kanne koskee kaikkia toimituksia.

125. Toiseksi katson, että komission näkemyksen noudattamisesta seuraisi, että asetuksessa N:o 44/2001 säädetyssä järjestelmässä, joka koskee toimivaltaa koskevaa valinnanmahdollisuutta sopimusta koskevassa asiassa, otettaisiin uudelleen käyttöön sellaisia monimutkaisia kriteerejä, joista yhteisön lainsäätäjä on selvästi halunnut luopua. Sopimuspuolten nimittäin olisi hyvin vaikea määrittää selvästi, mistä lähtien toimitus on luonteeltaan pääasiallinen. Tällainen luonnehdinta olisi uudelleen riippuvainen täsmennyksistä, jotka voitaisiin tehdä vain oikeuskäytännössä.

31 – Tilanne olisi toinen, jos kanne koskisi erityisesti jonkin tietyn toimituksen tai usean tietyn toimituksen tavaroita. Katson tällaisesta tilanteesta, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan taustalla olevan läheisyystavoitteen nojalla kantajan olisi nostettava kanteensa näiden tavaroiden toimituspaikan tuomioistuimessa tai yhdessä näistä tuomioistuimista.

126. Siksi en usko, että asetuksen N:o 44/2001 perusteella voidaan soveltaa komission ehdottamien kaltaisia kriteerejä sen selvittämiseksi, minkä toimituspaikan tuomioistuimessa kanne vastaajaa vastaan olisi nostettava.

127. En kuitenkaan usko myöskään, että asetuksessa N:o 44/2001 annettaisiin kantajalle oikeus nostaa kanteensa minkä tahansa toimituspaikan tuomioistuimessa. En usko, että tämän asetuksen tarkoituksena olisi varmistaa kantajalle tällainen valinnanvapaus. Mielestäni asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdassa edellytetään, että kantaja voi nostaa vastaajaa vastaan kanteen jonkin tavaroiden toimituspaikan tuomioistuimessa ja että tämä tuomioistuin käsittelee kaikki samaa sopimusta koskevat riita-asiat. Kyseisessä säännöksessä edellytetään toisin sanoen, että kantaja voi nostaa vastaajaa vastaan kanteen tuomioistuimessa, jonka tuomiopiirissä toimitus on tapahtunut, ja että tämä tuomioistuin on ainoa kansallinen tuomioistuin, jolla on toimivalta käsitellä kaikki sellaiseen sopimuspuolia sitovaan sopimukseen liittyvät riita-asiat, joka koskee irtaimen tavaran kauppaa.

128. Katson kuitenkin, että se, ovatko kaikki ne tuomioistuimet, joiden tuomiopiirissä toimitus on tapahtunut, toimivaltaisia käsittelemään tällaisen kanteen, joka koskee kaikkia toimituksia, vai kuuluuko tällainen riita-asia näistä tuomioistuimista jonkin tietyn tuomioistuimen toimivaltaan, kuuluu sen jäsenvaltion prosessiautonomiaan, jonka alueella tavarat on toimitettu.

129. On siis katsottava, että vain, mikäli tällaisen jäsenvaltion lainsäädännössä ei säädetä erityistä toimivaltaa koskevista säännöistä, vastaaja voidaan haastaa silloin, kun kanne koskee kaikkia toimituksia, jonkin kantajan valitseman toimituspaikan tuomioistuimeen.

130. Esitetyn perusteella ehdotan Oberster Gerichtshofin esittämään kysymykseen sellaista vastausta, että asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa voidaan soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa silloin, kun tavarat on sopimuspuolten välillä sovitun mukaisesti toimitettu eri paikkakunnille, jotka sijaitsevat vain yhden jäsenvaltion alueella. Kun kanne koskee kaikkia toimituksia, se, voiko kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa vai ainoastaan jonkin tietyn toimituspaikan tuomioistuimessa, kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan, jonka alueella tavarat on toimitettu. Mikäli tämän valtion lainsäädännössä ei ole erityistä toimivaltaa koskevia sääntöjä, kantaja voi nostaa vastaajaa vastaan kanteen valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa.

IV Ratkaisuehdotus

131. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Oberster Gerichtshofin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa voidaan soveltaa usean toimituspaikan tilanteessa silloin, kun tavarat on sopimuspuolten välillä sovitun mukaisesti toimitettu eri paikkakunnille, jotka sijaitsevat vain yhden jäsenvaltion alueella. Kun kanne koskee kaikkia toimituksia, se, voiko kantaja nostaa vastaajaa vastaan kanteen valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa vai ainoastaan jonkin tietyn toimituspaikan tuomioistuimessa, kuuluu sen jäsenvaltion lainsäädännön soveltamisalaan, jonka alueella tavarat on toimitettu. Mikäli tämän valtion lainsäädännössä ei ole erityistä toimivaltaa koskevia sääntöjä, kantaja voi nostaa vastaajaa vastaan kanteen valitsemansa toimituspaikan tuomioistuimessa.